

Fan platformasi		
Fanning to'liq nomi: RADIATSIYA XAVFSIZLIGI		
Fan kodi: B64RADS	Fanga ajratilgan kreditlar (ECTS): 4	davomiyligi: 6 semestr
Kafedra: Sanoat ekologiyasi		
Fan qaysi yo'nalish talabalari uchun: Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi (kimyo va oziq-ovqat sanoati)		
Fan ma'ruza o'qituvchisi: Yuldashev Alisher Alimdjanovich		
Fanga ajratilgan umumiy soatlar: 1 2 0	Email: yuldashevalisher307@gmail.com	
Fan seminar mashg'ulotlari o'qituvchisi(lari):		
Prerekvizitlar: Kimyo, fizika fanlari		
Tanlov turi: Majburiy		
<p><i>Fanning qisqacha bayoni</i> Biosferaning radioaktiv moddalar bilan ifloslanishiga yo'l qo'ymaslik, odam va hayvonlar organizmini zararli nurlanishlardan asrash va h.k. Zararli nurlanishlarning organizmga biologik ta'siri haqidagi ma'lumotlar radiatsion himoya yoki radiatsion xavfsizlik me'yorlarini ishlab chiqish uchun asos bo'ladi. Radioaktiv moddalar bilan ishlaganda yoki ulardan foydalanishda xavfsiz sharoitlarni ta'minlash, avvalo, xodimlarni xavfli nurlanishlar manbai (yadro reaktorlari, gamma-defektoskoplar, radioizotop termoelektr generator va b.) ta'siridan ishonchli himoya qilishdan iborat</p>		

Fanning maqsadi: "Radiatsiya xavfsizligi" fanining asosiy maqsadi bo'lajak mutaxasislarni kundalik ish faoliyatida va turli favqulodda vaziyatlarda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan ionlashtiruvchi nurlanishlar manbalari xavfi, nurlanishlar turlari va ularning inson organizmiga ta'siri xususiyatlari, ulardan himoyalaniish tadbirlari bilan tanishtirishdir. Radiatsiyaviy avariya sodir bo'lganda xavfsizlikni ta'minlash prinsiplarining muhofazalanish metodlarini, dezaktivatsiya o'tkazish usullarin, radiatsiyaviy avariya sodir bo'lganda to'g'ri hatti - harakat qilishni o'rgatishdir.

Fan yakunida talabalar quyidagi malaka va ko'nikmalarga ega bo'lishadi:

- Oliy ta'lim tizimi meyoriy hujjatlari, kredit-modul tizimida o'quv jarayonining tashkil etilishi, oliy ta'lim texnologiyalari va interfaol ta'lim usullarini **bilishi**;
- Odam organizmi uchun zararli nurlar to'g'risida ma'lumotlar hosil qilish;
- Radioaktiv parchalanish, ionlashtiruvchi nurlanishlar haqida bilimni hosil qilishni bilishlari kerak;
- *Radiatsiyaviy xavfsizlik va uning huquqiy asoslarini bilish*;
- *Radioaktiv ifloslanish, uning atrof-muhitga va odamlarga ta'sirini o'rganish*;
- Radiatsiyaviy avariya holatlarida aholini va xodimlarni muhofazalash **to'g'risida aniq malakalarga ega bo'lishi kerak**;
- Radiatsion xavfli obyektlar, atom energetikasi sohasi bo'yicha qator ko'nikmalar hosil qiladi;

Ma'ruza mashg'ulotlari

Ma'ruza mashg'ulotlari katta sig'imli, multimedia qurilmalari bilan jihozlangan o'quv auditoriyalarida olib boriladi.

Amaliy mashg'ulotlar

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi, mashg'ulotlar interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar

qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

Mustaqil ta'lim

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan taqdimotlar, guruh bilan ishlanmalar, referatlar tayyorlanadi. Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.

No	Fan mavzulari	Ma'ruza soatlar hajmi	Amaliy mashg'ul ot soatlar hajmi	Mustaqil ta'lim soatlari
1	Radiatsiya xavfsizligi fanining maqsadi, vazifalari va o'rganish obyektlari	2	2	6
2	Moddaning atom tuzilishi. Atom yadrosining tuzilishi.	2	2	6
3	Ionlashtiruvchi nurlanishlar	2	2	6
4	Radioaktiv parchalanish va uning xususiyatlari	2	2	6
5	Ionlashtiruvchi nurlanish manbalari. Tabiiy va sun'iy radioaktivlik	2	2	6
6	Ionlashtiruvchi nurlanish manbalari. Tabiiy va sun'iy radioaktivlik	2	2	6
7	Ionlashtiruvchi nurlanishni aniqlash metodlari	2	2	6
8	Ionlashtiruvchi nurlanish dozalari va o'lchov birliklari	2	2	6
9	Nurlanish manbalarining aholiga ta'siri. Nurlanish ta'sirining biologik oqibatlar	2	2	6
10	Radiatsiyadan himoya qilishning prinsiplari	2	2	6
11	Radiatsiyadan himoya qilish usullari	2	2	6
12	Radiatsiyaviy avariya sodir bo'lganda aholini va hududlarni muhofazalash	2	2	6
Jami		24	24	72

Asosiy adabiyotlar

1. Yormatov G.Yo. va boshqalar. Hayot faoliyati xavfsizligi. -T.: "Aloqachi",2009 yil.
2. I. A. Axmedov, N. S. Saidxo'jaeva. Radiatsiya xavfsizligi. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti. Darslik. 2019 yil.
3. M.Yunusov va boshqalar. Radiatsiya xavfsizligi. O'quv qo'llanma - T.: TIMI, 2012.-106 b.
4. O' Qudratov, T.G'aniyev. Favqulodda vaziyatlar va fuqaro muhofazasi. O'quv qo'llanma, - T.2005 yil.
5. B.A. Duschanov, O.B. Yusupova, X.O. Nuraliyeva, U.A. Aminov. Radiatsion va harbiy gigiyena. Toshkent "Yangi asr avlodi" 2008 yil.
6. Yunusov M.Yu. Fuqaro muhofazasi asoslari. To'plam. 2003 yil.

7. Yunusov M.Yu., Ikromov E.J. Fuqaro muhofazasi – doimiy zarurat. O’quv qo’llanma-T: 2002yil.
8. Razzoqov N.X. Mamashov Sh.A. Hayot faoliyati xavfsizligi O’quv qo’llanma-T. 2019y.

Qo’shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik- har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, Ne11.
2. O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi. -T.: "O'zbekiston", 2023.
3. Qudratov O. Hayot faoliyati xavfsizligi. O’quv qo’llanma-T 2004y.
4. O’zbekiston Respublikasining Radiatsiyaviy xavfsizlik to’g’risidagi qonuni. 31.08.2000 й. № 120.
5. Aholini va hududlarni tabiiy hamda texnogen xususiyatli favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish to’g’risida"gi qonun. O’zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi . -T.: 1999 й., 9-son.

Internet saytlari

1. www.ziyonet.uz
2. www.google.uz
3. www.wikipedia.ru
4. www.chemport.uz
5. www.FVV.UZ
6. www.mintrud.uz
7. www.standart.uz
8. www.sanoatktn.uz

Kontakt soatlari*: mustaqil ta’lim topshiriqlarini bajarish, ularni taqdim etish, zarur ma’lumotlar va turli materiallar bo’yicha savollarga quyidagi grafik asosida o’qituvchiga murojat qilishingiz mumkin:

№	Kun	Vaqt	Xona
1.	chorshanba	14.00 – 16.00	2/203
2.	juma	14.00 – 16.00	2/203